

Womhaj Bóh!

Cyklo 43.
27. ott.

Lětnik 5.
1895.

Szerbiske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ƚo kóždnu ƚobotu w Esmolerjez knihiczišcežetni w Budyšcinje a ƚu tam dostacž sa šchtwórtlětnu pšchedplatu 40 np.

20. njedzelu po ƚwj. Trojizy.

Cf. 4, 22–24: „Dha wotpołožće po prěnišchim wašchnju teho stareho cžłowjeka, kiž piches jebate lóšchtu ƚo štašy: wobnowće ƚo pat w Duchu ƚwojeje myšle a woblecžće ƚo teho noweho cžłowjeka, kotruž po Woju stworjenu je w wěrnej prawdošczi a ƚwjatošczi.“

To je prawy hłowny a móžny šchpruch, kaž Luther praji. Wy šchulšte džěczi, wy konfirmandojo a wšchitzy, kiž něhdy tajzy bědže, šcže jedny kaž druzi tole Bože ƚłowo š hłowy nawukli. Pšchetož jako bě wam w prěnim artiklu pokasane, šchtož rěka: Bóh stwori cžłowjeka ƚebi š podomnošczi, š podomnošczi na Bóha stwori wón jeho, dopomnichu waš wučerjo na to, šo je Šhrystuš š nowa warbowat, šchtož bě Ğadamowa wina štašta, a šo móžemy my jenicžzy na tym w ƚwjatej šchcženizy wobnowjenym Božim šnamjenju ƚebi myšlicž a pytnež, kaž šbóžny bě něhdy cžłowjekow prěnjotny šchtant w paradisu. Našch šchpruch je wam potom pšchi wučbje wo ƚwjatej šchcženizy šašo pšched dušchu štuwit w tym praščenju: šchto ma na ƚebi tajke š wodu šchcženje? Tam ƚebi tón šnjes wot waš žadašche, šo byšcže stareho Ğadama podtepiš, šnamjo noweho cžłowjeka pat w ƚebi pšchekrašnili. Ğaj, wy lubi šchcšcžijenjo wšchitzy, tak hušto hacž dwazhnta njedzela po ƚwjatej Trojizy pšchihadžuje, je wam tež našch tekst šašo a šašo do ƚwědomuja a wutrobny płodženy. Duž dyrbjeli my jón prawje šnacž a po nim cžinicz. Ale na tym drje jara wjele pobrachuje, pšchetož cžežki, wukli a ƚwjaty je šhumscht, ƚebje ƚameho ƚo wuklez a Šhrystuša ƚo woblez.

Na to pat dže našch ƚwjaty tekst.

Pšchetož šchto pišche ƚwjaty japošchtot? Dha wotpołožće po prěnišchim wašchnju teho stareho cžłowjeka. Ach, twojeho stareho cžłowjeka nješnajesch ani prawje. Na najwycšische mjersasch ƚo na nim, hdyž je šchto hlupeho cžinik a tebi pšches to šchtodu nacžinik. Twojeho stareho cžłowjeka njehidžich š wutrobu, ale džeržisch jeho ša njewinowateho a lubošcže hódneho, ša dušchneho a šprawneho. Šak by dha tebi do myšlow pšchischto, ƚo jeho wuklez? Ššuknuju, kotruž mašch po twojej myšli ša rjanu, nječžišnjeich priecz, ale wobšhowašch ju. Teho dla pšchindže tež, šo bohuzel w wjele wězach pšchezo tón stary a ƚamy wostanješch, šo wšchě twoje njeopčžinki, kotrež hižo w mlodošczi nan a macž na tebe wustajišchtaj, hišcže netk, hdyž by muž, žona a džěczi mjerjaja a cžwiluja. Ğaj, hišcže wjazy. Šchtož wšchědnje njewotpołožuje stareho cžłowjeka, tón budže ƚo pšchezo bóle š jebatymi lóšchtami štašycz. Duž ƚo štawa, šo móžeja hrěšchnizy w ƚwojich hrěchach šestariež a šeschědžiwicz.

Woni ƚu potom š dołhim šwucžowanjom na hrěch podobni na twerdy dub, kiž njemóže ƚo wjazy šhibowacz, ani cžahnež, ale kiž móže jeno ƚekera praweho ƚudnika w ƚwojim cžašu wotrubacz.

Duž dženz, tak dołho hacž je cžaš, šapoczž wotpołožicz stareho cžłowjeka a wojuj prawje! Njedaj žanemu ranju šašwitacz, hdyž pšchi wobnowjenju twojeho šchcženškeho ƚłuba ƚo njewotrijejnješch staremu cžłowjeki; njedaj žanej nozy cže pšchikrywacz, bješ teho, šo njewuplěješch we wutrobny m rošcacžu narošcžene cžernje a wóšty!

Alle kak ma to šo stacž? Wščať dyrbi mōz w tebi bycž, pšchezō czerstwā a pšchezō khrobľa, kotraž tule wōjnu njesprōznuwje šapocžnje a wuwjedže. Duž piške šwjaty japoschtol: Wobnowiče šo w Duchu šwojeje myšle. Našche myšle šu prawidlo našcheho žiwjenja. Kajkež je imyšlenje, tak duje wētr. Wšcho na tym leži, šo pšchezō prawu myšl, to je jašny rosom wo šlym a dobrym, šwjate wotpohladanje jenicžzy ša njebešami štejecž, došpotnu a šwōlniwu pošluchnošcž pšchecžiwō Božej woli, horze žadanje po tym, šchtož je horjekach, we wutrobje mašch. Alle kož rēka wodu šama se šebje nima, ale se žōrka, tak tež šam w šebi tajke duchowne žiwjenje nimašch, ale dyrbišch šo wšacž, hōdžež šo žōrli, mjenujžy š Jesuša, pišes šwjateho Duchu w šlowje a šakramencze. Šchtōž je š Jesušom žiwj, tōn doštanje jeho myšle. A jeno tajkemu mōže wšchitko pšchinjesč, hōdž šo jemu prēduje: wotpołož štareho cžłowjeka a šwobleť šo noweho cžłowjeka, to je Šhryštuka, kiž je po Bošy štworjenu w wēcžnej prawdošcži a šwjatošcži. Daj šebi prajicž, nihtō njeje nihdy Bože šamšne šnamjo widžak, ale wščať wēmj, šo šu te tši pocžinki: šwjatošcž, prawdošcž a wērnošcž, najwāžnišche šchufi w Božim šnamjenju, a šchtōž ma te tši na šebi, tōn je Božej podobnošcži wobnowjenu. Alle hōdž je hižo pišes šwjatu šchecženižu Boža podobnošcž w naš wobnowjena, dha ma šo š njej, kaž š marmoronym pomnikom, kotryž chze mišchr se šwojim blōžkom wobdžēlacž: pšchezō jašnišcho a podobnišcho na teho, kotrehož dyrbi pomnik pšchedštajicž, wudžēla wōn wšcho, hacž je dokoujane. Šaj, pišes wobšhad w modlitwje se šbōžnikom dyrbinj my šo do jeho šnamjenja pišekrašnicž wot jeneje krašnošcže š drugej, hacž wōn budže tam wšcho na naš a w naš nowe cžinicž a my budžemy jemu runi a jeho widžecž, kajkiž wōn je.

O wēcžne šwētlo, wobnow mje,
A tvoje wobliczo njech je
Mi šwētlošcž, kiž mje roššwēcži
A moju dušchu napjelni. (198, 1.)

Šchto škutkuje nowy testament mješ židami?

Najlēpje je, hōdž ty žida š temu nawabišch, šo cžišche šedži a šebi nēšotre mēšna š noweho testamentu cžitacž da. To wjazy škutkuje hacž wšchitke mudre wukładowanja, š kotrymiž jemu napšchecžiwō štušijch. Wucženy žid, kotryž bēšche hōrki njepišchecžel šchecžijaništwa, praji: „Wāšche špišy a wukładowanja nje nješnuja. Našhad šteji pšchecžiwō našhadže a šchtōž dyrbi šo šakitacž, šo š wjetšcha jenož w šwojej myšli wobtwjerdži. Alle w wāšchim nowym testamencze je nēšchto, šchtož je mi napšchecžiwne. To šu štrašchne knihi. Šynk a žyle wāšchne tych knihow ma nēšchto hnujaze ša žida, kotryž je š hebrejšimi pišnamami šnaty.“

Hušto šo štawa, šo žid nowy testament se žanym druhim wotpohladom nječžita, hacž š tym, mišjonarej napšchecžiwō štušicž. Alle mēšto teho, šo by wērnošcž powrōcžil, jeho wona hušto pšchemōže. To rabbinarjo derje wjedža a teho dla woni praja, šo ša žida wjetšchi hrēch njeje hacž cžitanje noweho testamentu. Tola židži nowy testament nētko hinať wobhladuja hacž prjedy. — Pšched 50 lētami by šo žid bojal tych knihow šo dōtknyč, kaž bychu pošlate byle; šame pohladanje na nje by jim napšchecžiwne bylo. Šdnyž by po dolhim wabjenju kuf šwobodnišcho šmyšlenj žid nowy testament ša dar wšak, by mišjonarej wutroba š radošcžu poškawala a wōn by šo Bohu ša tajki wōčafany wušpēch na šolenomaj pošžafowal. Škak je to nētko žyle hinať! Darmotne rošdželenje nowych testamentow je pšchēstalo a židži šo žedžiwje ša nowym testamentom praschēja a tyšazy exemplarow kupuja. Mišjonar ša židow w Romunškej pšcheda ša jene lēto šam na šwojej štaziji 2942 testamentow, runjež tam hišchēže šolportewojo britiškého bibliškého towaištwa š dobrym wušpēchom pošhodžichu.

Žid, kotryž bēšche šebi žyłu bibliju kupil, praji wo nowym

testamencze: „Nadobnišche wucžby nihdže namafacž nješju. Wone š mozu žyłu cžłowštu wutrobu trjechja, šo je škoro njemōžno, šo pšchecžiwēdženižu šamtnyč, šo je Jesuš Wēštaš.“

„Daježe šo mi knihow dōtknyč“, praji šlepy muž, wša knihi š hubomaj a wotofcha je. „To šu Bože knihi. To je wērnošcž. Wōh žohnuj mišjonarom, kotkiž šu tu pišchēšli nam dobrotu cžinicž.“

„Tu namafam ja šwōj trošcht“, praji šhory hōlž. „To je žōrko mojeho mēra a mojeje nadžije.“ — Šhuda wudowa, kotrejež šo woprāšchachu, hacž chze nowy testament rad cžitacž, wotmolwi: „Čžeho dla njedyrbjala tajke njebeške šlowa cžitacž, kotrež šu ša wutrobu wudowny tak trošchtowaze.“ — Židowški wucžer, kotryž bēšche šhorowaty, wujna, šo jenož pošna wēra do štareho a noweho testamentu jemu mōžno cžini, je šcžerpliwōšcžu a poddacžom do Šnješoweje wole šchiz nješč, kotryž bēšche jemu napōložil. Šako jeho pošledni kōbež mišjonar na šmjertnym ložu wopyta, praji wōn: „Wy moje šmyšlenje šnajecže. Wy wēcže, šchto je cžaj mojeho žiwjenja moja šylnōšcž a pomož byla. Wy wēcže, šchto ja wērju a komu wērju, šo nje wēcžnje šbōžneho cžini.“ — Šhudy žid, kotremuž bēšche mišjonar nowy testament poščēžil, praji: „Tele knihi, knježe, tele knihi šu mēr do mojeje njemērneje wutroby pšchinjesle.“ — Druhi žid w pšchitomnošcži rabbinarja praji: „Ša šym nowy testament cžitak a njeje šajimawišchich knihow.“ „Ty šu ša hrēšchuka w Šraclu šnaty“, mōkōtašche rabbinar, „a my šmy na to pšchihotowani, šo šo bōrny šchecžicž dašch.“

Ššamo rabbinarjo mōz šwjatych knihow šacžuja. Šebny š nich mišjonarej šwōj hušto trjebany testament pošaja a jemu praji, šo ša šwoje prēdowanje wjele wuprajenuw šesušowych a japoschtolow wužije. — Druhi židowški wucžer tak pilnje w nowym testamencze cžitāšche, šo bē to tež na jeho rēčach w šynagošy šlyšchecž. Duž jeho wōšada na njeho tukajche, šo je wōn šchecžijau; jako pšchi šwojim prēdowanštim wāšchju wōšta, bu wotšadženy. Prjedy hacž do noweho powoławanja štušij, šo se šwojim mišjonarom rošžohnowa a praji: „Budžeže pišchecžiwēdženy, ja šym roššudženy, nowy testament dale študowacž a šo nadžijam, šo mje škōncžnje š pšchuwšacžu šchecžijaniškeje wērj dowjedže.“

Ššlowo šo se mni prošne wrēcžicž njedyrbi. To šo šamo ua židach wōpjelni, kotkiž šo pšchecžiwō ewangeliju šylnje pšchecžiwja. Šdnyž tež cžaj hišchēže pišchēšchōl njeje, w kotrymž dyrbi žyłu Šrael wumōženy bycž, tola tōn Šnješ pišchēzo šažo nēšotrych pšchuwjedže do wulkeje ličby tych, kotkiž šwēdžachu pošnacž, do koho šu šakali.

Nowy šrēdť šamopomožy

abo

Bēly wrōbl jako ratarjowj wumōžer.

M. D. powjeda w šwojich wješnych powjedāicžkach wo šhudym, pšchēdōžnym ratarju. Ššuhōd šo nad nim šmili a š njemu praji: „Ššuhōdže, wy žaneho šboža nješmējecže, doniž nješježe ptacžka šboža, bēleho wrōbla wōhładal. Žadneho ptacžka poš mōžecže jenož do ššhadženja škōncžka wōhładacž, dofelž šo wōn šwojich šchērych bratrow boji a dyrbi cžēlacž.“ Mišchr Šchumak tu radu wobkēdžbowa a šo kōžde ranje na dworje a w šahrodže a na roli roššladowāšche. Na bēleho wrōbla šo nje-dohlada, ale derje na wšchēlke nješporjadnošcže w hošpodarštwje, wo cžimž hacž do teho cžajša ničžo wjedžak a šhoniť njebēšche. Škōncžuje šo šwucži šahe štawacž, a to mēšesche šwoje žohnowanje ša jeho žyle hošpodarštwō. Wōn šabyl njeje, kajku dobru radu bēšche jemu šuhōd dal, pišchetož ta bēšche woprāwōže wjazy wiuošta, hacž škoto. Mišchr Šchumak je wšchak dawno hižo njebohi. Alle jeho wujojo šu hišchēže živi a jeho wumōžer, bēly wrōbl.

To je tajki pšchitkād ša našch cžaj, hōdžež je wołanje rjemješnikow a ratarjow a druhich wo štatnu pomož pišchēzo wōtšijcho šlyšchecž a wšchudžom ludžo podarmo na lēpšche cžajy cžafaja. To je wšchitko rjane a dobre a mišne, hōdž štat se šylnej ruky derjehicže wšchitkich šchtantow žada a wōšebje ratarštemu jako ludžiwjazemu šchtantej pošha; ale najwāžnišche tola wōštanje, šo kōždy šam ša prawym hlada; pišchetož muž dyrbi šam to šwoje cžinicž, kaž dolho šemja šteji a na prēmim šoku biblije to šlowo wo pocže šwojeho woblicža šteji. A to šlowo je tež wērne: „Džēlawy hošpodať cžini cželedž džēlawu.“ Pilny šo nješyda a jenož šebi pišchēje a šo nadžija: „Šchtōž je wot pišchēžow a nadžijow žiwj, hlōda wumrje.“ A š wšchēj pilnošcži dyrbi to druge pišchēcž: šo niž na druhich špušchēcž, ale šam wšchitko se šwo-

Jimaj woczomaj pschewidžecž. Pšchetož „knjesowe wobčko wjazy pomha hačž jeho wobej ruzy.“

Mała njerodnoječž hušto wulke njeibože pschijneje. A runje i luthych malicžkoječow šo zyle žiwjenje jestaja. Dokelž jenož pódkowje hódžž pobrachowajše, šo něhdy pódkowa šhubi a kón padže a wotročžł dyrbeječe šo domoj wróćicž bjes konja a woja, dokelž ja hódžž pódkowy starane njebeše.

Tak tež ja pschijšlowo wukladuju: „Pomhaj šam šebi, potom tebi Bóh pomha!“ Šchtož to rošymu, ruzy do klna nje položi a nječaka, doniž jemu pječene holbje do huby nje pschilecža, ale pyta běleho wrobla do štheadženja šlónza na poli a w jahrodže, w kłěži a na dworje, doniž šam rad jahe nještawa a jemu i teho žohnowanje nje pschidže; pschetož rańšcha hodžina je šlota ja kóždeho, kotryž to prawje rošymu. To wschaf njerěka, šo šo džělawemu hospodarjeji šloto na huno nańdže, abo šo móžejš rano na twojim dworje šlěborniki šberacž, ale šo woboje hromadže šluschja: šamopomoz a Boža pomoz: „Pomhaj šam šebi, potom tebi Bóh pomha.“ Modlenje šame nje wucžini, šažue štawanje bjes modlenja tež nje wucžini, pschetož potom žohnowanje pobrachuje. Teho dla woboje hromadže a ženje džělene, to je to prawe. Wo tym to šame plačži kaž wo mužju a žonje: „Šchtož je Bóh hromadže štowašich, to čłowjek róšno nje džěl.“ Pšched něšchto čašom nutruy, pobožny muž Boha pscheseče, šo čhžyl jemu šjewicž, kať móže čłowjek domach šbožowny byčž a hospodarštwu derje wobstaracž. Duž šo jemu wo šuje widženje 3 jandželow šta. Tón přeni klecžeseče a pscheseče: „Šeli šo Knjes kłěžu nje twari, dha džělaju podarmo, kotryž ju twarja.“ Druhi měješe motyku a pytaše forjenje je semje, šo jemu pót psches woblicžo bježeseče a praji: „W počže šwojeho woblicža dyrbišch šwój kłěb jěcž.“ Třeci hromadžeše wuhřebane forjenje a praji: „Šchtož šo hromadže džerži, šo powjetšcha“ a je potom do kłěži donješe, w kotrejž čži tšjo jandželjo wschitžy hromadže bydlachu. To čže prajicž: Šo by w domje derje štało, dyrbišch šo modliež, džělacž a lutowacž. Šeli šo by šo to lěpje w našchich domach wobkědžbowalo, potom by lěpje bylo. Wopomínmy to šhroble!

Šserbske wutrobny w wukraju.

Njedželu 29. šeptembra t. l. šu w měječe Meranje w Tyrosskej přeni křěčž w wjetšchch šhromadžijnje tamnišchich wobydlerjow šerbške šlowa šhšchecž byle.

Město Meran leži w lubošnej dolinje šrijedža mjes winizami a šadownych jahrodow, wobdate wot wyšokich šněhojtnych horow. Dokelž tute wyšoke hory nje dadža šymnym wěšškam do Meranškeje doliny ducž, je tam na šlónčnych dnjach pschipošdnju w šymje nimale tak čzoplo, kaž w lětnim čašju. A tutón mily a štrowy powětr, kiž tam knježi, je i pschicžinu byl, šo wjele šhornych je wschěch krajow w šymje w Meranje pschewywa. Šaj, někoti šhorowacž, kotrymž nakhwilne pschewywanje w Meranje wošebje tyješe, šu tam wostali a šo šašydli; mjes nimi tež wjele ewangelišch.

Ewangelišy w Meranje šjednocžichu šo 1876 t ewangeliškej wošadže, bjes tym šo běchu šo hižo wot lěta 1862 šem ewangeliške Bože šlužby tam w privatnych domach wotdžeržale. 1885 bu krašna ewangelišta žyrkej natwarjena. — Přeni ewangeliški duchowny (Rychtar), kotryž bu ewangeliškim wěrybratram w tutym něhdy zyle katholicškim měječe na wschě 25 lět šlužil, wumrje 1894, a na jeho měštno powoła Meraniška ewangeliška wošada našcheho šerbškeho krajana, dotalnego škrjebjanškeho t. šararja dr. Sellu.

XVI. njedželu po šwjatej Trojizy (29. šeptembra t. l.) bu t. šarať dr. Sella nutšwjedženy w krašnje wupyšchenej Meraniškej žyrkwi, i kotrejež šo šhorhoje šmahowachu a kotraž bu i nutrnej wošadu pschepjeljena. Šastupjerjo wschěch wyschwoječow, mjes nimi tamnišchi woltježny hejtman hrabja Wolkenstein; polkownik je Šchiedenfelda; šastupjer měšchčanowšty a drušy wošebni knježa běchu šo i žyrkwiny přiodšterjeremi na woltašnišchch šhromadžili. Šswjedženške žyrkwine šapokajanje šta šo psches t. šuperintendentu Kocha i Walernja, kotremuž bč t. šarať Wehrenpennig i Galneufirchena i pomoznikom. Knjes šarať dr. Sella žaloži šwoje, wschěch wutrobny došhwaze přědowanje na 1. škor. 4, 1. 2: Ša tych džerž naš kóždy, jako ša šhryštušjownych šlužownikow atd. a šlubi šwoje wošadže, šo čže jej šwěrnny paštyr, a šwojemu nowemu wótznemu krajaj, šo čže jemu šwěrnny poddan byčž.

Šdyž šo hižo pschi tutej Božej šlužbje džakowne wješele je wschěch woczow šwěčeseče; hdyž šo hižo duzy i Božeho doma šemšcherjo wješeli wo tym rošřěčowachu, šajke dowěrjenje maja

t. šnowemu duchownemu a i šajkej lubošču jeho witaju, dha tute čžeča pschecželniwosče a počžečžowanja prawy wuras a najrjenišche wupošajma namafachu pschi šhromadnym šwjedženškim wobjedže, t kotremuž bč šo drje na 100 wošadnych šeschlo. Wschě šwjedženške šlowa, kiž šo na tutž wošebnej hočžinje rěčachu, wobtwjerdžichu wutrobne džělbracže na ewangelišch žyrkwinišch naležnosčach a na parschonje noweho knješa šararja. —

Pschi tutej škladnoječi wša šlowo t. dwórski radžicžel Šakub i Draždžan, tehdy runje na pučžowanju w Meranje pschewywanju, kiž bč wot t. šararja Sella jako jenicžki krajaj pscheproschenny byl, šo na šwjedženju wobdžělicž. Knjes dwórski radžicžel Šakub wunješe pať na knješa šararja Sella šerbšku šlawu. Wschitžy pschitomni jara nutnje a kědžliwje na tute zyle šynki a šlowa pošluchachu, kotrychž wopšchijecže šo jim naměječe i pscheloženjom šnajomne ščini. Wopšchijecže tamneje křótkeje šerbškeje rěče pať je bylo: „Dženša špomina žyla šwěrna šerbška wošada domach na šwojeho dotalnego duchowpaštyrja; šwěrna šerbška škrjebjanška wošada na knješa šararja Sella, kotryž je tak wjele lět jej šlužil. Šnej šdychija drušy pschecželjo domach ša našcheho pschecžela wotkach a pschewu jemu wulke žohnowanje wot Boha t. šnowemu rjanemu čžečkemu šastojniškemu powošanju, šo mohł tym wjele šhorym tudy trošchta dočž dacž a je šwojeji žylej nowej wošadu pschi wužiwaniu čžišeho Božeho šlowa šbožownje živy byčž a wjele duchow ša Bože kraleštwu došhwčž.“ —

Tak tón jednorý podawł, kotryž tola tak wjele lubeho a rjaneho w šebi wobšamnje; pschetož wschitkim pschitomnym bu našpomnjenje dotalneje šerbškeje wošady t. duchowneho něšchto jara hnujaze, a wschěm šo našcha rjana šerbška rěčž jara špodošbaše. —

Bóh špočžž knješej šararjeji Selli, šo by jemu žyš kraj luby štatok byčž mohł! Knjes šarať Sella, šo my wěmy, šwoju šerbšku škrjebjanšku wošadu nješabudže. —

Wschitto dže t kónzej!

Šlaj, moja hodžina mi junu bije,
Tež moja dušcha čžehnje junu dom
Do nješja, tam hdyžž moja bolosčž žije;
Na šwěče je mi wschitko jako šón,
Na šwěče šym we lutej čžemnošči,
Tam wotučžu pať t wěčnej krašnosčži.

Šo šemškej próžy wotpočžink mi tyje,
Ša w nadžiji šo na to wješelu;
Tam w nješju ša mi je tyžaz kwětkow kěčeje
A šchtomny žiwjenja tam krašne nadeńdu,
Šdyž mje tón jandžel blědy šnjertnošče
Dom do domišny junu dowjedže.

Šoh' powitam, hdyž šo tón jandžel šjewi,
Kiž mje do wyschšchoh' pošběhnje,
Wón šjednocži mje je wschitkimi rjeni,
Kiž živy běch jow i nimi wješele:
Tych nješapomni moja wutroba,
Kiž je tu bolosčžiwje šhubila.

Mje pošylł na tym čžečkim bědnym pučžu
To nadžija na lěpšche žiwjenje,
Nječ šdžerži móž, šo šo ja t temu nucžu
We pschemenjenja pošlym wotšudže:
Šlaj, wschitke wězy maja šwoju čžer
A po bědženju pschidže wěčny mēr.

E. Š.

Woni budža wschitžy wucženi wot Boha.

Šedny i najpilnišchich a najšrawišchich šobustawow maleje ewangeliške wošady w Dran (w šlgierje w šewjernej šfrizy) je jedny šchewž se Šchpaniškeje, kiž je nawabženy psches male ewangeliške knižki, kotrež bč se Šchpaniškeje doštal, w šwjatym pišmje šo šwěru wobhoňal a to šbože w šhryštušju namafal.

Šeho mandželška běše i wopřědka jara šrudžena, šo jejny muž i nej wjazy do katholicške žyrkwe šemšchi njeńdžeseče. Šušto wona jeho t temu nawabžowajše, ale štajuje podarmo. Ššlónčnje džěše wona t měšchitkej a pscheseče jeho, šo by wón jejnemu mužej jeho bludy došokajal.

Duž bu šchewž se šwojeji žonu wot měšchitka pschecželniwje

pšheprošchemy, t wěštemu postajenemu čašej t njemu pšhincz a pšheczelniwje witany. Schewz naspomni schpruchi se šwjateho pišma, so by šwoju wěru sakital; mēšchnik pak pytašche jeho pšhe-šwēdczecz, so njemuczeni ludžo bibliju t zyla šrosymicz njemōža, kotraž je jenož ja duchownych; eži dyrbja, tak prajesche tamny katholic mēšchnik, bōjšku wěrnoscž ludej halle šrosymliwu činicz.

Schewz wotmolwi: „To je tola špodžiwne; praji tola japoschtol Pawol šam Kolosistim (4, 16), so dyrbja woni tōn jim pišany list Laodizejskej wošadze pōšlacž a šami tōn na Laodizejskich pišany list čitacz. Mēšchnik naspomni a rošjajni nētko wšhelate wuczby katholicseje zyrkwije; ale tōn jednory muž šnajesche hižo tak derje šwoju bibliju, so mōžesche jemu pšhezo schpruchi pšhecziwo tuthym wuczban prajicz. Mēšchnik bē hněwny, jako schewz jemu dopokafa, so čłowške mēnjenja a wuczby w šwētke ewangeliona wobstacz njemōža; ale schewz wošta šmērom a t wješelošczu pšchi šwojim wušnaczu stejo. Šlōncznje mjenowajesche mēšchnik w bibliji tak derje wobhonjeneho schewza jeneho kezarja, kiž dyrbi do helc pšhincz, a jemu poruczi, činicz, so prjecž pšhincz. Zako pak čyžesche jeho žonu namolwječž, so dyrbi šradžu šwojemu mužej bibliju wšacz a jemu ju pšhepodacz, dha wša wona šwojeho muža ja ruku a džesche: „Nē, to ja njecziniju; ja šym woczakala, so budžecz wy mojemu mužej jeho bludy dopokafacz; ale nētko je wōn mje pšhešwēdczil, so je jeho wēž Boža wēž. Wōn ma Bože šlowo na šwojej stronje; teho dla čžu šo ja tež nētko na to džeržecz a jeneje wěry t mojim mandželštim bycz.“

Wonaj hromadže prjecž džeschtaj a bēšchtaj w wěrije žiwaj jako ewangelštaj kšhešcijanaj.

Wšhiwēra.

Wošdže w nozy šedžesche wješny šarar w šwojej študowanštej štwje dželajo. Nūnje dwanače bijesche. Šdyž bēšche wotbilo, šarar štaže, so by šo t mērej podal; prjedy pak hiščeze t woknu štupi a na bliške pohrjebniščežo pohlada, kotraž bēšche wot mēšaczka kufš wobšwēczene. Šsrijedža mjes rowami šo wōn na čłowjeka dohlada, kotryž pomalu do přēdka džesche, potom pšchi džesčowym kšhižu stejo wošta a na nim nēšcto činjesche. Šararjej šo to džiwno šda, wōn šwēzu hašny a t doma wūndže. Čžišche pohrjebniščežowe dučžka woczim a tam štušesche, hōžez bēšche teho čłowjeka wohlada. Zako bliže pšhincz, wōn špōšna, so bēšche to dwanačelētny hōlčez je šušodnjeje wošady, kotryž šo teho šararja šašlychawšchi naštroža a plakacz šapoczja. Zako šo jeho duchowny prajesche, powjedajesche hōlz, so je macž hižo dlēžšchi čžaš na čezže šnutsowne čzerpjenje šthorila, so je šo jej prajilo, so dyrbi kufš šeršawza do picža šmēšchaneho nutsbracz, so pak dyrbi šo šeršawz wo pol nozy t zuseho pohrjebniščeža wot džesčoweho kšhiža wšacz. Dokelž macž tak jara lubowajesche a pšhejesche, so by šašo wotthorila, bēšche šo šradžu, jako wona špašche, jow podal, so by po kufš šeršawza šchol. Pšchi tym jemu šylšy pšches liza bēžachu. Šnuty duchowny hōlža ja ruku pšhimny a praji: „Wōj šyno! Šeršawz twojej macžeri pomhacz njemōže, to je njerošonna myšl, kotraž je wot hlupych, pšhiwērných ludži wuščla. Ale ja šnajū šēšchi šredk. Wēy čzemy prošycz ja twoju šhoru macž, wot Boha lubeho šnješa šameho pomoz we wšhej nišy pšhincz.“ A wōn šo pōdla rowa poklakny a wōtije nutru modlitwu ja šhoru žonu wušpēwa; pšchi nim ležesche hōlz na kolēnach a šlōdki trošcht do jeho štyšneje wutroby. šaczahny. Potom jeho duchowny napominajesche domoj dōncz, so šo macž njetrejebala wo njeho bojecž. — A hlaj, po nēčim macž wotthori, tōn šnješ bēšche pomhal, tōn wšchhomōžny Bōh, kotryž ma mōž nad njebešami a nad šenjū, nad šeršchtami a mōžnyimi, nad žiwjenjom a wunwječžom.

Žohnowanj je tōn muž, kiž šo na teho šnješa špuščeža, pšchetož Bōh šteji napšhecziwo hordym, ale ponižnym dawja wōn hnadu.

Bōh žohnuj našču lubowanu kšěžorku!

22. džēn teho mēšaza je našcha lubowana kšěžorka šwōj narodny džēn šwjeczila. Wēy wšchitzy šo Bohu t wutrobu džakujemy, so je nam kšěžorku dač, kotraž wē, so niz jenož wona a jejna šwōjba, ale žyly lud na hrodach a w hētach do njebeškeho kraleštwja šlušča. Wona je nam t žohnowanju data ja našch lud. Pšchetož to je žohnowanje, kotraž wōhle nam druhe narody ja-

widžecz, so mamy w našchej lubej kšěžorzy krašny pšhillad žiwjeje wēry a šmilneje lubošče. Šak pokafuja te wjazy hacž dwazyczi nowych zyrkwjow w Šarlinje tak rjez t porštom t njebešam a napominaja wšchōn lud, modlitwu a dobroproščenje činicz ja kšěžora a jeho dom, wošebje tež ja lubowanu kšěžorku, kotraž je naštorč t twarej zyrkwjow dača, kotraž wšchitko čžini jōn špēchowacz, kotraž je pšchi kōždym štutku kšhešcijanšteje šmilnosčeze w našchim hlownym mēščeze a tež w žylym kraju pōdla, kotraž tajke štutki niz jenož se šwojimaj rukomaj nošycz pomha, ale tež ja nje t pobožnej wutrobu prošy. Teho dla budž tež našche pšhecze, t jeje narodnemu dnjej nutru modlitwu ja nju: Bōh žohnuj našču kšěžorku a wōdž ju t pšheczelnej a šylnej ruku tež dale pšhes wšchitke čžezkoty pšchichoda a kōnuy ju se šamej hnadu.

Wēy najwāžnišche podawki t jeje žiwjenja pšhidamy. Wōšom a tžyšte lēto je, do kotrehož wona šastupi. Wona je šo w našchim wōtznym kraju narodžila, pšchetož jejna kolebka štejesche na hrodze Dolzig pola Sommerfelda; pšchi jejnej kšheženizy šu kmōšili jejni wulzy a pšchichodni šaršchi, kaž tež štaj jejny nan a jejny pšchichodny nan hromadže w Bonnje študowaloj. Š žyła jejna šwōjba daločo do šašdzenošče šošaha, po nanwym bofu hacž na Adolfa I., kotryž je 1033 hrod Šchauenburg w Westfalškej natwaril, po macžernym bofu hacž na Eberharda, na bratra nēmskeho krala Konrada I. Wona je na hrodze Primkenau w Šlesyňškej wotroštla. Wona šo woženi t tehdomnišchim prynžom Wylemom 27. džēn februara 1881. 6. džēn meje 1882 bu mlodymaj wyšokimaj mandželštimaj přēni šyn wobradženy; šchōžiwny wulki džēd, našch přēni kšěžor, wotmolwi tehdom powjecz wo narodže došawšchi: Šura! Šchtyrjo kralojo! — telko herbow kōnnow tehdom našch lud wohlada. Pšhes šmjercž kšěžora Bjedricha 15. džēn junija 1888 bu kronprynžekwa Augusta Viktoria t našchej kšěžorku. Bōh tōn šnješ čžyl ju nam a našchemu ludej a žylymu wōtznemu krajej hiščeze dolhe, dolhe lēta hnadnje šdžeržecz. Šak my Šserbjo je wšchitkimi šwērnymi poddanami wutrobnje prošymy!

Nēšcto t rošpominanju.

1. Pšhincz Tomyson mēšesche juntrōcz wopyt wyšokeho hošča a t nim pšhes derje hladanu šahrodu štušesche. Wonaj šo wo tym a tamnym rošrēcžowajeschtaj. Na dobo hōšcz pšchi rožowej hrijadzy stejo wošta a praji: „Ša šym šo waš hižo dolho prašhecž čžyl, šchto šebi po prawym wo Šesufu Šhryštufu myšlicze?“

Pšhincz hnydom njewotmolwi, jeho wulkej, šo šwēczatej woczī wotpoczowajeschtej na lubošnej rōži a na nju pokafuju wōn praji: „Šchtož je šlōnczko ja tu rōžu, to je Šesuf Šhryštuf ja mnje. Wōn je šlōnczko mojeje dušche, bjes njeho njemōhl šebi na šwoje žiwjenje myšlicž.“

Wōžesch ty tež tajke, twoje žiwjenje wobšbožaze wušnacze wotpōložicz?

2. Nēkotji mlōdži šo wo wērije rošrēcžowachū a na kšhešcijanstwo šylnje šwarjachu, so ludži hlupych čžini, dokelž rošom pōdežičezuje a dokelž šo jašny roššud pōdla šhubi.

Šednory dželaczēč, kotryž bēšche šmērom pšchipošluchal, džesche: „Šaj, šchtož t kšhešcijanstwom džerži, wjelic šhubi!“

Čži drusy na njeho pohladachu a wōn dale rēcžesche:

„Ša šym palenz lubowal, tōn šym pšhes kšhešcijanstwo šhubil. Šostorhanu šufnju, šubjeny kōbluk, w kotrymž bych šhodžil, šym pšhes kšhešcijanstwo šhubil. Wōju hanibu šym pšhes kšhešcijanstwo šhubil. Wōje ške šwēdomnje šym pšhes kšhešcijanstwo šhubil! Šelu w domje — pšchetož tam nēčach šelu — šym pšhes kšhešcijanstwo šhubil. Dokelko šym pšhes kšhešcijanstwo šhubil! Šchtož ma wot waš, lubi towaršchojo, nēšcto tajke šhubicz, šawēšče, wōn mōže jo pšhes kšhešcijanstwo wotbycz!“

Ach, wy hordžerjo, kiž čzecz w našchim čžažu t wšchimi hōlymi šlowami šwēt wobšbožecz, nimacze wy ničžo šhubicz, šchtož by šo derje šhubicz mohlo?

* * *
Ničžo šo činicz njēšnje, šchtož šo po prawym, runym pučžu dozpicz njemōže.

* * *
Šsy-li šchto dobre čžinič, šapomni na to; w njebešach šo njēšapomni.